

LANDINGEN UIT DE LUCHT

DOOR M. C. VAN DER HOOG,

Luitenant-Generaal b.d.

Waar tot nog toe in de strategie over landingen werd gesproken, werd daarmee altijd stilzwijgend bedoeld het aan land zetten op een vijandelijke kust van troepenafdeelingen, welke over zee waren aangevoerd. De vraag is of men in de toekomst ten deze geen onderscheid zal behooren te gaan maken tusschen landingen over zee en landingen uit de lucht.

Een artikel in de *Revue des deux mondes* van 15 September 1934 van den Franschen generaal DEBENEY getiteld: „Nos fortifications du Nord-Est” geeft gereede aanleiding deze vraag te stellen.

Des schrijvers betoog komt neer op het volgende.

Na den oorlog van 1870-'71, toen Frankrijk Elzas-Lotharingen moest afstaan, was een nieuwe regeling van de grensverdediging in het noordoosten des lands noodzakelijk geworden. De verdedigingslijn werd toen gekozen op eenigen afstand achter de nieuwe grens ten einde van het terrein ter plaatse zooveel mogelijk partij te kunnen trekken. Twee krachtig versterkte liniën werden ingericht, de eene van Belfort tot Epinal in het hooge terrein langs de Moezel, de andere van Toul tot Verdun in het hooge terrein langs de Maas; zij sloten in totaal een terrein af van bijna 200 km breed. Twee terreinstrooken bleven open, n.l. één tusschen Epinal en Toul, de z.g. trouée de Charmes, de andere ten N. van Verdun.

Men stelde zich voor, dat de aanvaller er zich niet aan zou wagen de versterkte liniën te trachten te doorbreken, doch er de voorkeur aan zou geven zijn legers in de open ruimten te werpen; zoodoende zou Frankrijk gelegenheid hebben om slag te leveren in een bekend terrein en de gewenschte voorbereidingen daarvoor kunnen treffen.

Na den vrede van Versailles lag het voor de hand, dat de verdedigingslijn in het noord-oosten meer oostelijk werd gezocht.

Na ampele overwegingen werd door de Fransche regeering besloten tot een afsluiting van de Fransch-Duitsche grens tusschen Luxemburg en Zwitserland door het inrichten van een versterkte linie, zooveel mogelijk aangepast aan het terrein en gelegen vlak nabij de grens.

Daar zal dus in de toekomst aan den oostelijken aanvaller een beslissende weerstand worden geboden en de nieuwe verdedigingslijn zal dan mitsdien een dubbele taak hebben te vervullen n.l. die van dekking der mobilisatie en van afweer van sterke vijandelijke strijdkrachten. Een aanvaller, die zich van de linie van versterkingen in het noordoosten wil meester maken, zal dit trachten te doen, hetzij door onverhoedschen aanval, dan wel door den geregelden aanval, terwijl indien hij zijn operatiën in het oosten niet rechtstreeks wil richten tegen de krachtig versterkte linie, hij deze zal moeten omgaan, hetzij door aan te vallen over België dan wel over Zwitserland.

Aan een aanval, zoowel door het eene als door het andere land, zijn uit den aard der zaak groote nadeelen verbonden.

Wat België betreft, zoo zal, aangezien ook daar de grenzen niet alleen in het oosten, maar ook in het noorden versterkt zijn, de tegenstand, dien de Duitse legers er zullen ondervinden, veel grooter zijn dan in 1914; Engeland zal zeker niet nalaten wederom hulp te komen bieden en de kans is groot, dat in België met vereenigde Fransche en Belgische strijdkrachten zoolang tegenstand kan worden geboden, tot ook de Engelsche strijdkrachten op de Belgische kust zijn geland en op het tooneel van den strijd zijn verschenen.

Het schijnt dus weinig waarschijnlijk, dat Duitschland opnieuw te werk zal gaan volgens het plan SCHLIEFFEN, waarmede het zich in 1914 zoo deerlijk heeft misrekend.

Indien dus het noorden voor een omtrekking zooveel bezwaren oplevert, zal die dan niet in het zuiden kunnen plaats vinden?

Ook hier echter een onzijdige staat — Zwitserland. De schending van het grondgebied zal er zeker met niet minder bezwaren gepaard gaan dan in het noorden. Het is bekend welk een zorg de Zwitsers aan hun leger wijden en hoezeer zij hun zelfstandigheid lief hebben.

Aangezien er dus zoowel in het noorden als in het zuiden aan een omtrekking groote bezwaren verbonden zijn, gelijkstaande met de ontzettende moeilijkheden, welke zich voordoen bij een directen aanval op de versterkte grens, zoo rijst van zelf de vraag: Maar hoe dan?

Dan is er nog maar één middel om tot het doel te geraken n.l. het passeeren van de grens door er *over heen* te trekken — „et voila que l'armée de l'air entre en ligne.”

Er is natuurlijk niemand die er niet van overtuigd is, welk een zeer belangrijke rol de luchtsrijdkrachten in een toekomstigen oorlog zullen spelen, maar nu de aanwezigheid der Fransche grensversterkingen er toe leidt om den strijd op den beganen grond over te brengen naar het luchtruim, openen zich voor de luchtvaart nieuwe perspectieven, veel ruimer dan die, waarop men zich tot nu toe georiënteerd heeft.

Het legerbestuur zal hieraan noodzakelijkerwijze zijn aandacht hebben te wijden. Er zal nauwere aanraking gezocht moeten worden tusschen den strijd in de lucht en de verdediging van den bodem en de techniek zal er zich op moeten toelagen om de luchtmacht daarop berekend te doen zijn.

Het zal noodig zijn, dat de vliegtuigen voorzien worden van zoodanige bescherming en een vuurkracht kunnen ontwikkelen van zoodanige intensiteit, dat er escadrilles zullen kunnen worden samengesteld van „*hérissons de feu*”, zooals schrijver ze betitelt. Voorts dat over toestellen zal kunnen worden beschikt, die niet meer gebonden zijn aan bepaaldelijk voor een landing ingerichte terreinen en dat de verbindingdienst tusschen vliegtuigen onderling en met de aarde ingericht wordt op overeenkomstigen voet als dit thans bij den verbindingdienst der landstrijdkrachten geschiedt.

Er zal een oogenblik komen en het is misschien al aangebroken — zoo besluit de generaal DEBENEY zijn artikel — dat het noodig zal zijn om, indien men voor de vraag staat, voor welke voorzieningen betreffende 's lands defensie in de eerste plaats de noodige gelden beschikbaar moeten worden gesteld, het leeuwenaandeel voor de luchtsrijdkrachten te bestemmen.

Wie zal bij de tegenwoordige organisatie uitmaken of er zal worden voortgegaan op den tot nu toe gevolgden weg van perfectionneering der grensversterkingen dan wel of er niet in de eerste plaats gezorgd moet worden voor de luchtmacht?

De vraag stellen is haar beantwoorden. Schrijver is van oordeel, dat er in

Frankrijk een departement van defensie behoort te worden ingesteld in plaats van de drie thans bestaande departementen van oorlog, van marine en van luchtvaart. Alleen een minister van defensie zal het beslissende woord kunnen spreken: „Assez de beton! Elargissez les ailes.”

Tot zoover de generaal DEBENEY.

Daar de schrijver, na in het licht te hebben gesteld, welke groote bezwaren er aan verbonden zijn om te land de grenzen te forceeren, ten slotte naar voren brengt, dat er nog maar één weg overblijft, n.l. het passeeren van de grenzen door de lucht, had ik mij voorgesteld dat hij, zijn artikel vervolgende, eenigszins nader zou hebben uitgewerkt, hoe men zich het optreden van een aanvaller heeft voor te stellen, die, in plaats dat hij te land de grensversterkingen vermeestert en daarna met zijn legers de grens overschrijdt, met escadrilles van vliegtuigen over de grens heenvliegt.

Voorts welke resultaten van zoodanig optreden verwacht kunnen worden.

Hieromtrent wordt door den schrijver echter weinig meer in het midden gebracht. Wel leest men:

„Il apparait de plus en plus que la bataille dans l'air ne s'en tiendra pas aux opérations de bombardement et qu'elle est destinée à prendre une grande ampleur”, maar waarin de meer uitgebreide taak zal bestaan, wordt niet nader vermeld.

Alleen worden de eischen aangegeven, waaraan de Fransche luchtvloot zal moeten voldoen, opdat zij zich tegen een vijandelijk optreden als hier-voren bedoeld, zal kunnen te weer stellen en 's vijands voornemens zal kunnen verijdelen.

Intusschen lijkt het mij wel ter dege noodig, wanneer wordt aangenomen, dat de aanvaller met een legermacht over de grens zal heenvliegen teneinde de bezwaren te ontgaan van het overschrijden der grens te land, dat dan ook nader beschouwd wordt wat het uiteindelijke doel zal zijn, dat daarmede wordt beoogd. Want bedacht dient te worden, dat de strijd ten slotte zal moeten worden uitgestreden niet in de lucht, maar op het land.

Evenmin als een aanvaller, die in oorlog is met een eilandenrijk, zijn doel zal hebben bereikt, indien hij de vloot van dat rijk beslissend zal hebben geslagen, evenmin zal Duitschland zijn doel hebben bereikt, indien het Frankrijks luchtvloot zal hebben teruggedreven en daarna met legerafdeelingen over de grens vliegt. In beide gevallen moet er geland worden en tegen het vijandelijke land-leger worden opgerukt.

Wanneer dus een Deutsche legermacht door de lucht naar het hart van Frankrijk wordt overgevoerd, zal deze daar moeten landen, zij zal er zich een operatiebasis moeten zien te vermeesteren en er zich naar alle zijden moeten dekken, er zal door de lucht het noodige geschut moeten worden toegevoerd en eerst wanneer in de operatiebasis over voldoende krachten wordt beschikt, zal een onderneming tegen het vijandelijke leger op touw kunnen worden gezet.

Ik behoeft er hier verder niet over uit te wijden, welke groote bezwaren dit alles zal opleveren. Zij zijn nog veel omvangrijker dan die, welke bij een landing over zee worden ondervonden en de woorden waarmede de generaal VON DER GOLTZ in zijn werk „das Volk in Waffen” het hoofdstuk over landingen besluit:

„Landungen sind also für einen *volkreichen* und *militärisch* gut organisirten Staat mehr Schreckbilder als ernste Gefahren”, gelden m.i. in nog hoogere mate voor landingen uit de lucht, als hiervoren omschreven.

Ik zou nog verder willen gaan en zeggen, dat zij voorshands tot het rijk der phantasieën behooren.

Het is dan ook zeer goed mogelijk, dat den generaal DEBENEY bij het schrijven van zijn artikel, een dergelijk optreden van een legerafdeeling, die over de grens komt gevlogen, niet voor oogen heeft gestaan.

Maar wat is het doel dan wel, waar hij zegt, dat de taak van de luchtstrijdkrachten in de toekomst niet alleen maar zal bestaan in het werpen van bommen, maar dat die taak een meer omvangrijke zal zijn.

Het doen landen van verkenningafdeelingen zal men wellicht zeggen. In de eerste plaats is het de vraag of de verkenningen, welke daarmede beoogd worden, ook niet uit de lucht kunnen geschieden, terwijl het al verder de vraag is, of de positie van zulke afdeelingen, die, na geland te zijn, aan haar vliegtuigen gebonden blijven als afgezeten ruiters bij het gevecht te voet aan hun paarden, niet steeds zoo hachelijk zal zijn, dat van dergelijke ondernemingen weinig heil mag worden verwacht.

Ik kan mij tenslotte dan ook niet anders voorstellen, dan dat met betrekking tot het optreden van vijandelijke afdeelingen in de lucht, de generaal DEBENEY gedacht heeft, niet aan een landing in het hart van Frankrijk, maar aan een landing op korten afstand achter de linie van grensversterkingen, met een zoodanige troepenmacht en onder zoodanig gunstige omstandigheden, dat het aan die troepenmacht gelukt zich na de landing in het terrein vast te zetten om, nadat zij zich aldaar heeft beveiligd en daarbij gesteund is geworden door het eigen geschut aan gene zijde van de grenslijn, te opereeren in den rug der linie in samenwerking met de legerafdeelingen, die in het front werken.

Het geschut, dat steun verleend heeft bij de landingspoging, zal ook steun kunnen verleen bij de daarna uit te voeren onderneming, zoodat daarvoor door de lucht geen geschut behoeft te worden aangevoerd.

Ik erken dadelijk, dat ook aan een dergelijke handeling groote bezwaren verbonden zijn, maar onmogelijk acht ik haar niet, vooral niet indien uit een technisch oogpunt de aanwijzingen van den generaal DEBENEY ook door den tegenstander zijn ter harte genomen, alzoo vuurkracht en bescherming der vliegtuigen zijn opgevoerd en men het zoover heeft weten te brengen, dat zij geen speciaal ingericht vliegveld meer noodig hebben om te landen.

Mocht de mogelijkheid van het slagen van dergelijke operatiën worden erkend, dan zijn ook voor onze landsdefensie daarvan gevaren te duchten.

Ik denk hierbij aan de verdediging van de vesting Holland tegen een overmachtigen vijand.

Onze inundatiën hebben nog altijd hun groote waarde voor de verdediging kunnen handhaven, doch mocht het blijken, dat de aanvaller een eenigszins belangrijke troepenmacht door de lucht kan overbrengen en deze b.v. westen Utrecht kan doen landen, dan mag het niet worden ontkend, dat een dergelijke onderneming voor ons zeer nadeelige gevolgen zou kunnen hebben.

Hetgeen ik hier betoogde met betrekking tot het gevaar van landingen uit de lucht bij verdediging van de vesting Holland, bestaat uit den aard der zaak ook bij de verdediging van de andere stellingen.

Er moet dus naar middelen worden omgezien om een zoodanige landing uit de lucht te kunnen keeren.

De generaal DEBENEY denkt daarbij, voor wat Frankrijk betreft, al dadelijk aan het perfectionneeren van de luchtvloot.

„Assez de beton! Elargissez les ailes.”

Dat ligt voor de hand. Hoe zal een mogendheid, die over een krachtige luchtvloot beschikt, een vijandelijke landing uit de lucht beter kunnen bestrijden dan door een gevecht in de lucht.

Evenals een zeemogendheid van den eersten rang een vijandelijke poging om op de kust te landen in de kiem zal willen smoren door 's vijands vloot op te zoeken en te vernietigen, zal Frankrijk zijn luchtvloot aanwenden tegen vijandelijke landingsondernemingen uit de lucht.

De vraag is of ook te onzent de oplossing van het vraagstuk in dezelfde richting zal moeten worden gezocht. Gaarne erken ik, dat ook een kleine mogendheid ten behoeve van 's lands defensie met een sterke luchtvloot zeer zal zijn gebaat, maar evenmin als we bij een verdediging van den vaderlandschen bodem — voor het geval we daarbij alleen op onze eigen strijdkrachten zijn aangewezen — ons veldleger tegenover een overmachtigen aanvaller in het open veld in de waagschaal mogen stellen, evenmin zullen we er aan mogen denken om aan een overmachtigen tegenstander, die een legerafdeeling door de lucht over onze inundatiën wil voeren, dit te betwisten door een gevecht in de lucht.

Trouwens, de aanvaller zal wel niet tot een landingsonderneming besluiten voor en al eer hij zich van het meesterschap in de lucht heeft verzekerd en daarmee vervalt de mogelijkheid de onderneming door een gevecht in de lucht te verijdelen.

Voor ons zal het er in een dergelijk geval op aankomen 's vijands poging te doen mislukken op het oogenblik, dat de vliegtuigen bezig zijn met te landen. Daartoe zullen in de eerste plaats de terreinen kort achter onze inundatie-linie, welke zich in het bijzonder voor een landing eigenen, daartoe ongeschikt moeten worden gemaakt.

De generaal DEBENEY zegt wel, dat het een eerste eisch voor de toekomst van de luchtvaart is, dat de toestellen zoodanig moeten worden ingericht, dat ze bij het landen onafhankelijk zijn van speciaal daarvoor ingerichte terreinen, doch al mocht de techniek in die richting slagen, dan zal het toch wel mogelijk zijn om het landen voor de vliegtuigen zeer bezwaarlijk te maken.

De hierbedoelde terreinen zullen dus behooren te worden opgenomen in het plan der defensieve strategische vernielingen, dat het legerbestuur zich reeds in vreedetijd voor oogen heeft gesteld.

De vernieling dezer landingsterreinen zal bovendien het voordeel opleveren, dat, al mocht daar een landing niettemin mogelijk gebleken zijn, het verzamelen en het innemen van de gevechtsstellingen door de gelande troepen zeer zal worden bemoeilijkt, zoo niet onmogelijk gemaakt.

Aan den anderen kant zal men den vijand kunnen misleiden door een enkel terrein, dat zich voor een landing bijzonder eigent, met opzet intact te laten, zoodat het den vijand kan verlokken om daar te landen, op dezelfde manier als de trouée de Charmes in Frankrijk werd opengelaten om den vijand te verleiden, dat hij zijn legers daarheen zou dirigeren. Doch er moet dan ook gezorgd worden, dat geschut van onze inundatielinie — 180° omgedraaid — zulk een landingsveld zoodanig onder vuur kan nemen, dat de landingstroepen, zoodra ze op het landingsterrein aankomen, aan vernietiging zijn blootgesteld.

Lucht doelgeschut en lucht doelmitrailleurs zullen voorts overal daar moeten zijn opgesteld, waar een vijandelijke luchtvloot, die op een daarvoor in aanmerking komend terrein wil landen, op de meest doeltreffende wijze onder

vuur kan worden genomen. Wel is het gevoelen omtrent het nadeel, dat lucht-doelgeschut aan vliegtuigen kan toebrengen, niet onverdeeld gunstig, doch eenstemmig ongunstig is het oordeel zeer zeker ook niet en ongetwijfeld zal dit geschut dus kunnen medewerken om het gevaar van landingen uit de lucht te verminderen.

Tenslotte zal men alarmtroepen — infanterie, artillerie en mitrailleurs — op verschillende punten achter de inundatielinie gereed moeten houden om, indien een aanval uit de lucht gesignaleerd wordt, deze troepen onmiddellijk met motorvoer- of vaartuigen naar het bedreigde landingsterrein te kunnen dirigeren.

Mocht een vijandelijke afdeeling geland zijn, dan is dat nog volstrekt geen reden om haar onderneming geslaagd te achten. Onmiddellijk na de landing toch verkeert de troep in zeer ongunstige omstandigheden.

Het verzamelen en het innemen van de gevechtsofstellingen zal, zooals reeds gezegd, in een terrein dat voor landingen zooveel mogelijk ontoegankelijk is gemaakt of dat tijdens dan wel kort na de landing onder een krachtig vuur wordt genomen, uiterst bezwaarlijk zijn.

Hoofdzaak is het daarom dat wij niet worden verrast. De zoeklichtinstallaties en de luchtwachtdienst zullen het mogelijk moeten maken, dat een eventueele landing uit de lucht tijdig ter kennis gebracht wordt van de legerautoriteit, die de vereischte maatregelen tot het bestrijden der landing zal hebben te nemen.

Ook onze luchtstrijdkrachten zullen daartoe kunnen meewerken. Want al zal de aanvaller het meesterschap in de lucht hebben, er zal altijd toch nog wel gelegenheid zijn een of meer verkenningsvliegtuigen de lucht in te zenden.

Bij de verdediging van de vesting Holland zal nog altijd, hoe ook de denkbeelden omtrent de versterkingskunst zich mogen gewijzigd hebben of zich nog zullen wijzigen, de voornaamste kracht gezocht moeten worden in een onge-repte inundatielinie.

Een omtrekking van die linie in het noorden over het IJsselmeer of in het zuiden over onze groote rivieren levert even groote bezwaren op als een omtrekking van Frankrijks noordoostelijke grensversterkingen door België of door Zwitserland. Doch we moeten dan ook evenals Frankrijk er op bedacht zijn, dat het passeeren van de linie door een daar over heen vliegende legerafdeeling ons geen parten kan spelen.

Voorshands en zoolang de vliegtuigen nog niet op elk terrein kunnen landen, zal er mede kunnen worden volstaan met slechts rekening te houden met „coups de main” uit de lucht.

We moeten echter ook vooruitzien. De hierboven bedoelde perfectionneeringen van het oorlogsluchtmaterieel kunnen zich wellicht binnen korten tijd voltrekken.

Daarom is het zoo goed, dat we door artikelen als dat van den generaal DEBENEY af en toe aandachtig gemaakt worden op nieuwe gevaren, die ook ons in een toekomstigen oorlog kunnen bedreigen.

Aan den politieken horizon komen de dreigende wolken vaak nog meer onverwacht op dan aan den natuurlijken horizon en wee ons! indien we de teekenen des tijds hebben veronachtzaamd en in den wind hebben geslagen, hetgeen ons werd geopenbaard, opdat we het zouden verstaan.

Ook voor het behoud van onze onafhankelijkheid geldt het woord van GOETHE:

„Was du ererbt von deinen Vätern hast: *erwirb* es um es zu besitzen.”